

Artur Jazdon

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Uniwersyteckiej oraz sieci bibliotek zakładowych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu za rok 1997

Biblioteka 2 (11), 185-206

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ ORAZ SIECI BIBLIOTEK ZAKŁADOWYCH UNIWERSYTETU IM. A. MICKIEWICZA W POZNANIU ZA ROK 1997

A. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA

I. Organizacja

1. Struktura organizacyjna Biblioteki Uniwersyteckiej uległa pewnym korektom. Z dniem 1 stycznia zlikwidowane zostały istniejące dotąd w ramach Oddziału Opracowania Alfabetycznego Zbiorów Nowych dwie Sekcje: Katalogów oraz Melioracji. W to miejsce powołano do życia Oddział Katalogów i Melioracji, którego głównym zadaniem stała się opieka merytoryczna nad Katalogiem Alfabetycznym, a w końcu roku również współpraca przy tworzeniu bazy katalogowej księgozbioru dydaktycznego. Odzwierciedla to jedno z przyszłych zadań Oddziału jakim będzie współpraca przy retrokonwersji zbiorów.

Również z dniem 1 stycznia zlikwidowano w Oddziale Informacji Naukowej stanowisko d/s wystaw, a stanowisko d/s CD ROM przekształcono w Sekcję Informacji Komputerowej. Towarzyszyło temu poszerzenie (poprzez przesunięcia etatów) jej składu personalnego do 3 osób.

Nie dokonano zasadniczych zmian w obsadzie stanowisk kierowniczych. Na stanowisko kierownika wspomnianego powyżej Oddziału Katalogów i Melioracji powołano mgr Marię Pawlowską-Gulczyńską. Ponadto dokonano jedynie pewnych wewnętrznych przesunięć personalnych.

2. Rada Biblioteczna zebrała się 5-krotnie omawiając m.in. problemy związane z komputeryzacją, profilem gromadzenia zbiorów, finansami Biblioteki Uniwersyteckiej, prenumeratą czasopism (wybór dostawcy), planami zagospodarowania Ciężenia oraz zatwierdzeniem sprawozdania za rok poprzedni.

3. Przygotowano 8 zarządzeń wewnętrznych m.in. nt. ewidencjonowania i opracowywania czasopism użyczanych w depozyt bibliotekom zakładowym, zasad gromadzenia zbiorów specjalnych, polityki gromadzenia Biblioteki Uniwersyteckiej, kształcenia pracowników w formach szkolnych i pozaszkolnych, przeprowadzenia ankietyzacji mianowanych pracowników bibliotecznych. Uzupelnione zostały one 4 komunikatami porządkowymi.

4. Stan etatowy Biblioteki Uniwersyteckiej wyniósł na koniec roku 187³/₄ etatu i był wyższy o 4 etaty od stanu z końca 1996 roku z powodu przeniesienia 2 etatów z Zakładu Graficznego UAM do Sekcji Opraw, utworzenia 1 etatu inżyniersko-technicznego w Ciężeniu, dodaniu 1/2 etatu dla pracownika służby bibliotecznej zajmującego się tzw. *himmlerianami* i zwiększeniu o 1/2 etatu w grupie portierów. Zatrudnionych na nich było 67 mężczyzn (34%) i 128 kobiet (66%).

Stan etatowy z podziałem na grupy pracownicze:

Grupa pracownicza	Liczba etatów
- bibliotekarze dyplomowani	12
- służba biblioteczna	129,5
- inżyniersko-techniczni	1
- techniczni	3
- administracja	47 ¹ / ₈
- obsługa	37 ³ / ₈

Struktura wykształcenia kadry przedstawiała się następująco:

Wykształcenie	Ilość osób	%
- wyższe	91	48%
- średnie biblioteczne	18	9%
- średnie	33	17%
- zasadnicze	26	13%
- podstawowe	27*	14%

* w tym 22 osoby w obsłudze i administracji

W porównaniu z rokiem 1996 nie nastąpiły żadne zasadnicze zmiany w strukturze zatrudnienia.

5. Absencja chorobowa wyniosła 2.700 dni, tj. 18 na 1 osobę (1996 - 17 dni). Fluktuacja kadr, wynosząca 9% (w 1996 r. - 9,1%), utrzymywała się kolejny rok z rzędu na podobnym poziomie.

6. Regulację uposażeń przeprowadzono w miesiącu kwietniu we wszystkich grupach pracowniczych, przyznając bibliotekarzom dyplomowanym po 70 zł, a w grupie pracowników nie będących nauczycielami 90 zł na etat.

Z funduszu nagród 56 osób otrzymało po 300 zł na ogólną kwotę 16.800 zł.

W listopadzie wszyscy pracownicy otrzymali jednorazowo dodatkową wypłatę w wysokości 100 zł. Sporządzono również listy pracowników uprawnionych do nieodpłatnego nabycia świadectw rekompensacyjnych.

Średnia płaca bibliotekarzy wzrosła w stosunku do roku ubiegłego o 14,3% i wyniosła na koniec roku 609 zł, przy czym dla służby bibliotecznej 568 zł, a dla bibliotekarzy dyplomowanych 1.067 zł.

Płace bibliotekarzy Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu plasują ich w świetle przeprowadzonej ogólnopolskiej ankiety na jednym z końcowych miejsc wśród bibliotek uniwersyteckich w Polsce, a w świetle oficjalnego dokumentu władz Uczelni na jednym z ostatnich miejsc wśród wszystkich zatrudnionych grup pracowniczych. Prośba wystosowana do Rektora UAM w sprawie podjęcia działań mających przynieść w perspektywie zmiany w tym zakresie, nie odniosła pożądanego rezultatu.

Niski poziom płac pozostawał nadal przeszkodą w zatrudnieniu poszukiwanej (specjalistycznej) kadry, np. etat dla informatyka drugi rok z rzędu pozostał nieobsadzony, pomimo przeprowadzenia rozmów z kilkoma zainteresowanymi.

II. Finanse

1. Budżet przyznany Bibliotece Uniwersyteckiej wyniósł 5.694.000 zł. (w 1996 - 4.355.000 zł., a więc był o 23,5 % wyższy).

Został on wykorzystany następująco:

Dział budżetu	Plan na 1997	Stan na 31.12.1997
1. Wynagrodzenia z narzutami w tym:	2.790	3.000
osobowy fundusz płac	1.743	1.882
bezosobowy fundusz płac	60	59
"13 pensja"	117	118
2. Odpisy na fundusz zakładowy	135	139
3. Amortyzacja	100	97
4. Zakup książek	260	240
5. Zakup czasopism	1.200	1079
w tym dotacja MEN	714	714
6. Zakup drobnego wyposażenia	70	131
7. Zakup materiałów	90	152
8. Opłaty pocztowe	100	78
9. Oprawa starodruków, wykonanie pudeł, druk kart katalogowych, usługi zakładu graficznego, usługi mikrofilmowe	350	330
10. Koszty utrzymania obiektu	410	383
11. Podróże krajowe i zagraniczne	24	19
12. Pozostałe koszty	165	204
w tym VAT	27	69
Ogółem (w tys. zł)	5.694	5.798

Został on przekroczony według danych kwestury o 2%, choć wg danych Biblioteki był wyższy i wyniósł ok.7%. Różnica wynika z innego zadekretowania rachunków w Dziale Finansowym UAM.

Wzorem lat ubiegłych Biblioteka Uniwersytecka starała się samodzielnie pozyskiwać

środki na realizację określonych działań. Pozyskano przeszło 1.019 tys. zł (a z dotacją MEN na czasopisma 1.733 rys. zł) w tym (z zaokrągleniem do pełnych dziesiątek):

- kary	30.130
- zapisy	52.700
- Czytelnia Niemiecka	1.750
- wynajem pomieszczeń	27.140
- odsetki	44.310
- dofinansowanie wydawnictw (Urząd Miasta i U.Woj.)	4.540
- KBN (zakup sprzętu mikrofilmowego)	420.000
- FNP - program „LIBRARIUS”	300.000
- DOT- czasopisma	714.000
- DOT - inne prace	73.000
- odpis z funduszu amortyzacyjnego Uczelni	10.440
- usługi repro + informacyjne	1.460
- Ciążeń (noclegi)	17.650
- UW Konin	21.050
- Woj.Konserwator Zabytków (Konin)	15.000

Środki uzyskane w ramach DOT-u na zakup czasopism i baz danych zostały przeznaczone na ten cel. Środki uzyskane z kar i zapisów przeznaczone były głównie na zakup literatury i drobnego wyposażenia. Środki z programu "LIBRARIUS" wykorzystane zostaną w 1998 r. na remont pomieszczeń na nową wypożyczalnię.

2. Sytuację finansową Biblioteki Uniwersyteckiej w roku 1997 uznać należy za korzystniejszą niż w roku 1996, choć nadal nie jest ona w pełni zadowalająca. Uwaga ta odnosi się nadal do wysokości środków przyznanych na gromadzenie literatury jak też środków na remonty i zakup drobnego wyposażenia bibliotecznego, a także zlecenie usług introligatorsko-konserwatorskich.

III. Obsługa administracyjno-gospodarcza

1. Przyjęto 52.195 (w 1996 - 70.653) a wysłano 10.135 (w 1996 - 10.932) przesyłek za kwotę 75.235,34 zł (w 1996 - 68.399,95 zł). Oznacza to, że każda tegoroczna przesyłka kosztowała BU przeciętnie 7,42 zł i była droższa od ubiegłorocznej o 1,17 zł (tj. o 18,7%), co spowodowane było podrożeniem usług pocztowych.

2. W ramach prac remontowych przeprowadzono:

- punktową naprawę dachu,
- remont sali dydaktycznej (malowanie, wyposażenie w nowe meble, wykładzinę),
- remont Czytelni Informacyjnej OIN wraz z zapleczem (malowanie, wyposażenie w nowy sprzęt),
- remont 2 pomieszczeń pracowniczych Sekcji Informacyjnej OIN,
- remont części piętra Oddziału Zbiorów Specjalnych (wyburzenie ścian i powiększenie powierzchni Czytelni Zbiorów Specjalnych, wymiana instalacji elektrycznej i

malowanie tej czytelnicy jak i przyległych pomieszczeń Pracowni Rękopisów, wyposażenie czytelnicy w nowe meble).

Należy stwierdzić, iż w zakresie remontu pomieszczeń czytelniczych i częściowo pracowniczych udało się zrealizować wiele zamierzeń. Stan budynków wymaga jednak dalszych intensywnych prac remontowych.

3. Zdołano zakupić:

- dla Czytelnicy Zbiorów Specjalnych nowoczesny kserograf firmy RICOH (ze środków amortyzacyjnych UAM),
- 10 nowoczesnych wózków magazynowych produkcji szwedzkiej,
- zestaw studyjnego oświetlenia błyskowego do fotografii dokumentacyjnej (dla Oddziału Zbiorów Specjalnych),
- kosiarkę samojezdną wraz z oprzyrządowaniem dla Ciężenia (z dotacji FOŚ - Konin).

Zakupiono również drobne meble, lampy w celu poprawienia warunków pracy oraz sprzęt komputerowy (zob.p. X)

4. W związku z uzyskaniem grantu w ramach programu LIBRARIUS, przeprowadzono przetarg, który jednak nie przyniósł rozstrzygnięcia, tj. wyboru firmy budowlanej mającej wykonać w pierwszym półroczu 1998 r. remont pomieszczeń na potrzeby nowej wypożyczalni.

IV. Gromadzenie zbiorów

1. Wpływ ogólny oraz ilość materiałów skierowanych do zbiorów przedstawia się następująco (w tys. wol.):

Rok	Wpływ ogółem	Wpływ do zbiorów
1993	125,3	41,4
1994	145,0	44,1
1995	136,2	33,7
1996	148,3	37,3
1997	98,6 *	33,3

*Uwaga: Od roku 1997 zmieniono sposób liczenia i podawania w sprawozdaniu wpływu ogółem. Do roku 1996 w rubryce "wpływ ogółem" podawano skierowane do Sekcji Dubletów, Druków Zbędnych i Darów do powtórnego zagospodarowania materiały wyłączone w innych komórkach jako zbędne. Od roku 1997 wpływy nowe (pierwotne) rejestrowane są tylko raz i wskazywane w rubryce "wpływ ogółem". Materiały wyłączone rejestrowane są oddzielnie.

Z ogólnego wpływu 98.576 jednostek wyłączono 65.324 jednostek, skierowując do zbiorów 33.252, tj. 33,7% spośród wszystkich materiałów, które wpłynęły do Biblioteki. Jest to wynikiem stałego zawężania gromadzenia do publikacji wyłącznie wartościowych i w pełni zgodnych z przyjętą polityką gromadzenia.

2. Ogólny stan ilościowy zainwentaryzowanych zbiorów wyniósł:

Rodzaj materiału	1996	1997
- książki	1.525.716	1.524.633
- czasopisma	698.429	686.767
- zbiory specjalne	427.629	434.193
Razem	2.651.774	2.645.593

Uwaga: Zmniejszenie ilości zainwentaryzowanych druków zwartych wynika z faktu selekcji 19.018 wol., a czasopism z faktu selekcji 22.343 wol.

Czasopisma Sekcji Zbiorów Masońskich (w liczbie 46.657 wol.) liczone są w rubryce czasopisma a nie zbiory specjalne.

3. Ilość materiału, który wpłynął do Biblioteki (w wol.):

Źródło wpływów	1996	1997	1996 ⇔ 1997
Kupno	10.310	9.835	- 4,58%
Wymiana	11.021	11.519	+4,52%
EO	47.947	47.763	- 0,38%
Dary	5.773	7.852	+36,01%
Dublety	73.228	21.607	*
RAZEM	148.279	98.576	*

* W związku ze zmianą sposobu liczenia dokonanie porównania nie jest możliwe.

4. Wpływ do zbiorów z poszczególnych źródeł wpływu kształtował się następująco:

Źródło wpływu	1996 (w wol.)	1997 (w wol.)	1996 ⇔ 1997	Udział % w wykonaniu 1997
Kupno	9.320	7.489	-19,65%	22,52
Wymiana	4.993	5.385	+ 7,85%	16,19
EO	14.153	12.610	-10,91%	37,93
Dary	4.192	4.950	+18,08%	14,88
Dublety	4.609	2.818	-38,86%	8,48
RAZEM	37.267	33.252	-10,78%	100,00

Rozkład materiału skierowanego do zbiorów na poszczególne źródła wpływów nie jest - w kontekście przyjętych założeń - do końca zadawalający. Ogólny wpływ z kupna zmalał o blisko 20% choć jego udział we wpływie globalnym tylko o

2,5% (w 1996 - 25%). Zgodnie z założeniem iż do zbiorów należy kierować jak najwięcej wpływów celowych (a więc pozyskiwanych drogą kupna) nawet ten mały spadek martwi. Wynikał on głównie z sytuacji finansowej Biblioteki, choć i także z sytuacji w wymianie. Tu nastąpił wzrost tak w liczbach bezwzględnych jak i udziale we wpływie globalnym (z 13,4% do 16,19). Jeżeli połączymy to z faktem, iż na cele wymiany zakupiono 2.261 wol. (1996 - 954) tj.30% tego co do zbiorów, proporcje uznać należy za zachwiane. Wymaga to korekty w 1998 roku.

Wpływ z EO mniejszy - na skutek zaostrzenia selekcji wstępnej - w liczbach bezwzględnych, w układzie procentowym pozostał bez zmian.

Wpływy pozyskiwane drogą darów oraz zagospodarowywania dubletów, druków zabezpieczonych zawsze podlegają największym wahaniom, które trudno przewidywać i stymulować. Zgodnie z przyjętymi założeniami należy jednak i tu dbać o dobór wyłącznie materiału wartościowego i zgodnie z założeniami polityki gromadzenia.

5. Wartość materiałów wprowadzonych do zbiorów drogą wymiany wyniosła 276.531 zł (1996 - 200.556 zł). Kontrahentom BU wysłano łącznie 6.805 wol. (1996 - 6.774 wol.), z których 5.736 (1996 - 5.126) stanowiły publikacje zakupione na ten cel z Wydawnictwa Naukowego UAM. Spośród otrzymanych od partnerów 11.519 wol. do zbiorów wprowadzono 5.385, a więc 46,75%.

6. Liczba tytułów czasopism wpływających na bieżąco zmniejszyła się ponownie (o 476 tytułów w stosunku do roku 1996) i wyniosła 4.092, w tym 2.042 polskich oraz 2.050 zagranicznych (w 1996 roku odpowiednio 2.304 i 2.264, łącznie 4.568). Wspomniane zmniejszenie równomiernie dotyczy tak czasopism zagranicznych i polskich. W przypadku czasopism zagranicznych wynika ze zmniejszenia wpływów pozyskiwanych drogą wymiany, a w przypadku polskich ze zmniejszenia wpływów z egzemplarza obowiązkowego. W każdym z tych przypadków jest to założenie świadome mające na celu wyeliminowanie tytułów nie przydatnych, niespójnych z przyjętą polityką gromadzenia. W przypadku kupna nastąpił wzrost o 9 tytułów, co wynika ze zwiększenia zakupu czasopism zagranicznych o 11 (do 525) i rezygnacji z zakupu 2 tytułów polskich (obecnie 514).

7. Spadek z 31 do 17 kupowanych w prenumeracie baz danych wynika ze świadomej polityki kupowania mniejszej liczby ale bardziej poszukiwanych przez czytelników baz pełnotekstowych czy abstraktowych.

8. W wyniku prowadzonej selekcji wycofano 41.361 wol.(w 1996 - 22.261) wol. ze zbioru głównego. Tak więc selekcja ze zbiorów była wysoka, i wyższa od ogólnej liczby jednostek zainwentaryzowanych w roku bieżącym, tj. 36.640 o 4.721 wol.

9. Z 65.796 wol. zagospodarowanych przez Sekcję Dubletów, Druków Zbędnych i Darów (poza darami), 2.818 skierowano do zbiorów, 3.218 wol. rozesłano ramach wymiany krajowej i zagranicznej, 1.652 wol. przekazano bibliotekom sieci a 13.891 innym odbiorcom. Na aukcję studencką skierowano 10.220 wol. a na makulaturę przekazano 18.150 wol.

10. Łącznie na gromadzenie wydano:

	1997	1996	wzrost w %	udział %	
				1997	1996
Prenumerata czasopism	1.279.029,67	1.029.087,87	24,3	69,43	71,1
Książki	379.201,74	260.867,13	45,4	20,59	18,0
Zbiory specjalne	77.200,32	74.372,52	3,8	4,19	5,1
Bazy danych	106.598,05	83.641,24	27,4	5,79	5,8
Łącznie	1.842.029,78	1.447.968,76	27,2	100,00	100,0

Łącznie wydatki na gromadzenie wzrosły o 27,2%. Przy praktycznie niezmięnionej liczbie tytułów prenumerowanych czasopism wykazany wzrost wydatków oznacza faktyczny wzrost ceny czasopism. Ponieważ wydawnictw zwartych kupiono o 23,5% więcej niż w roku ubiegłym, to wskazany wzrost 45,4% wynika z tego faktu tylko częściowo. Można wyliczyć, iż przeciętnie jeden tom kupiony w 1997 roku kosztował 81,3 zł i był droższy od ubiegłorocznego o 12 zł, tj. 17,8%.

V. Opracowanie zbiorów

1. Alfabetyczne dzieł zwartych i seryjnych

- skatalogowano 16.487 wol. (1996 - 15.611)
- zainwentaryzowano 17.935 wol. (1996 - 16.090)
o wartości 343.130,84 zł (1996 - 282.710,14 zł)
- wykreślono 17.100 sygn. ubytkując 19.018 wol. (1996 - 8.724 sygn., 15.346 wol.)
- odnaleziono 180 pozycji (1996 - 455)
- zmeliorowano 545 wol. (1996 - 1.375)

2. Czasopism

- dopisano 10.678 wol. (1996 - 9.187 wol.)
- skatalogowano jako nowe 478 tytuły (1996 - 505)
- wykreślono z inwentarza 980 sygnatur (1996 - 218) 22.343 wol.
- zmeliorowano 172 tytuły w 1.445 wol. (1996 - 109 tyt., 888 wol.)

Uwaga: Ponieważ opracowano katalogowo również 8.027 jednostek zbiorów specjalnych, łącznie objęto nim 35.192 jednostek wobec 33.252 skierowanych do zbiorów, co oznacza nadrobienie pewnych zaległości z ubiegłych lat.

3. Prace nad katalogiem alfabetycznym objęły:

- włączenie 21.769 kart (1996 - 24,4 tys.)
- wprowadzenie 14 nowych kapsulek (1996 - 25)

4. Klasyfikacja rzeczowa

- sklasyfikowano 13.354 wol. (1996 - 14,1 tys.)
- zmeliorowano 54.040 kart (1996 - 36,8 tys.)

• selekcja bieżąca objęła 1.687 wol. (1996 - 2.391 wol.)

5. Prace nad katalogiem rzeczowym objęły:

• włączenie 13.656 kart (1996 - 22,3 tys.)

• wycofanie 10.401 kart (1996 - 16,8 tys.)

W związku z kontynuowaniem akcji porządkowania zagubień (uaktualnienie informacji katalogowej i porządkowanie kuponoteki) sprawdzono 7.819 rewersów, wyłączono 8.312 kart katalogowych książek zagubionych z katalogu alfabetycznego (w 1996 odpowiednio - 10 360 rewersów i 7.248 kart) i dopisano 1.966 kart zastępczych (w 1996 - 5.641). Prace te jako niezwykle celowe, nie tylko w kontekście komputeryzacji, będą kontynuowane.

VI. Zbiory specjalne

1. Zgromadzono 8.562 jednostki zbiorów specjalnych (1995 - 10.633 jednostek, 1996 - 12.421). Praktycznie wszystkie źródła wpływów poza egzemplarzem obowiązkowym i darami wykazują duże różnicowanie w stosunku do roku ubiegłego. Najbardziej charakterystyczny jest znaczny spadek liczby jednostek pozyskanych drogą kupna z 4.800 do 2.326 i duży spadek wymiany z 394 do 70. Wynika to głównie ze świadomego zaprzestania gromadzenia mikrofilmów (w 1996 roku zarejestrowano ich 2.235). W przypadku darów obserwujemy mały wzrost z 2.254 do 2.527, w przypadku egzemplarza obowiązkowego nieznaczny spadek z 3.865 do 3.463. Spadek udziału zbiorów zabezpieczonych z 961 do 128 jednostek wynika z wyczerpywania się tego źródła (poza tzw.himmlerianami). Nie jest do końca wykorzystana możliwość prowadzenia wymiany własnej przez poszczególne komórki.

2. Opracowano 8.027 jednostek (1996 - 9.621) co stanowi 94% zgromadzonych. Rozpoczęto intensywne przekatalogowywanie starych druków z dawnego zbioru Kaiser Wilhelm Bibliothek w związku z ich ubiegłorocznym przeniesieniem do magazynu głównego, co stanowić będzie poważne zadanie na najbliższe jeszcze lata.

3. Utrzymując zmienioną w roku ubiegłym politykę w zakresie konserwacji, tylko część środków przeznaczono na wykonanie pełnej konserwacji wybranych obiektów u zewnętrznych konserwatorów. W ten sposób poddano konserwacji 3 rękopisy muzyczne, 1 starodruk, 1 globus i 13 tablic ikonograficznych. Drugą część środków przeznaczono na wykonanie drobnych zabiegów konserwatorsko-zabezpieczających (czyszczenie opraw pergaminowych, natłuszczanie opraw skórzanych, podklejanie obiektów ikonograficznych i kartograficznych). Objęto nimi (łącznie z pracami wykonanymi w godzinach służbowych) przeszło 15.000 (1996 - 6.000) obiektów.

Sekcja Konserwacji oprawiła we własnym zakresie przeszło 191 (1996 - 130) starych druków, rękopisów i masoników.

Kontynuowano akcje przenoszenia zbiorów specjalnych do nowego magazynu, ich porządkowania i układania.

4. Dzięki nawiązaniu współpracy z firmą Mikrofilm Center Klein rozpoczęto systematyczne mikrofilmowanie zabezpieczające gazet i czasopism. Wykonano łącznie 476.276 (w 1996 - 99.546) klatek.

5. Kontynuowano systematyczne opracowywanie zbiorów judaistycznych, koncentrując się na kompletowaniu czasopism, wydzieleniu dubletów spośród druków zwartych i opracowaniu zerówek (tj. publikacji nie znajdujących się w zbiorach).

6. Dzięki pozyskaniu dodatkowej części etatu, przystąpiono do porządkowania ostatniej wydzielonej części zbiorów zabezpieczonych, tj. archiwaliów Głównego Urzędu Bezpieczeństwa Rzeszy.

7. Pracę Oddziału Zbiorów Specjalnych dezorganizował trwający 5 miesięcy remont Czytelni. Uruchomienie jej w końcu grudnia 1997 pozwoli nie tylko usprawnić obsługę czytelników (w zależności od potrzeb dysponować w niej można obecnie 12-18 miejscami czytelnicznymi) ale zbudować bogatszy księgozbiór podręczny.

VII. Przechowywanie i ochrona zbiorów

1. Główne zadanie lat ubiegłych, tj. przemieszczanie i porządkowanie zbiorów w roku 1997 realizowane było już z mniejszym natężeniem. Akcją przemieszczeniową objęto 170 tys. wol. (w 1996 - 470.000). Oznacza to z jednej strony, iż stopień uporządkowania zbiorów osiągnął stosunkowo wysoki współczynnik. Wyniknęło to jednak również z faktu dysponowania na ten cel mniejszymi środkami oraz prowadzeniem pracy w trudniejszych warunkach magazynowych. Ciągłe przemieszczanie zbiorów jest jednak także związane z prowadzoną akcją selekcji retrospektywnej i koniecznością likwidowania powstałych luk, a także koniecznością wygoszparowywania wszelkich rezerw, w związku z drastycznym kurczeniem się wolnej powierzchni magazynowej.

2. Uporządkowano i przełożono do nowych kartonów oraz oklejono ok. 10.000 broszur. Oklejono tj. przysposobiono technicznie do udostępniania również 39,8 tys. woluminów książek i czasopism.

3. Przeprowadzono skontrolum 115.000 sygnatur (w 1995 - 120.000) stwierdzając 1.177 nowych zagubień (1995 - 1.311). Kontrola 3.064 zagubień stwierdzonych w 1994 r. pozwoliła odnaleźć 70 pozycji. W czasie porządkowania i przesunięć księgozbioru odnaleziono łącznie kolejnych 340 sygnatur.

4. Kontynuując akcję aktualizacji kuponoteki skontrolowano 108.000 sygnatur (w 1996 roku - 166.000 sygnatur), przekazując do dalszego postępowania 7.819 zakładek pozycji zagubionych (1995 - 76 tys. sygnatur, 11.041 zakładek).

5. Przygotowano do oprawy 4.629 wol. (w 1995 - 2.313), z czego 1.070 dla własnej pracowni, 2.003 do wykonania w ramach prac zleconych, 51 dla Sekcji Konserwacji a dla 505 dla warsztatów zewnętrznych. Osiągnięto wynik znacznie lepszy niż w roku ubiegłym, gdyż łącznie oprawiono 6.565 wol., w tym Sekcja Opraw 3.998 wol. (w 1996 - 3.701 wol.) choć w stosunku do potrzeb Biblioteki nadal nie zadawa-

lający. Mimo świadomego zlecenia własnej Sekcji Opraw trudniejszego materiału, wydaje się iż szczególnie po wyposażeniu jej w nowy sprzęt i wzmocnieniu personalnym może ona wykonywać więcej opraw.

Sekcja Opraw wykonała również 383 pudła na zbiory (w 1996 - 211) oraz 613 teczek do gazet (w 1996 - 994).

Środkiem zastępczym było pakowanie gazet i czasopism w tecki tekturowe, którym objęto 573 wol. (w 1996 - 414 wol.).

6. Sekcja Konserwacji wykonała naprawę lub konserwację 394 opraw (1995 - 477) i 1.120 różnych zabiegów introligatorskich (1995 - 2.377).

7. Na oddzielną uwagę zasługuje włączenie się Biblioteki i jej pracowników w akcję ratowania księgozbiorów zalanych w czasie lipcowej powodzi. Biblioteka przyjęła przeszło 4.000 starodruków i rękopisów z Nysy Kłodzkiej. Po wstępnym oczyszczeniu i spakowaniu przekazano je do chłodni w celu zamrożenia. Po uzyskaniu środków z Ministerstwa Kultury i Sztuki do końca roku poddano wszechstronnej i pełnej konserwacji 202 wol., które oddano właścicielowi.

VIII. Udostępnianie zbiorów

1. W zakresie zamówień złożonych w magazynie zanotowano 10,5% wzrost odnotowując ich 298.464 (w 1996 - 267.270). Zrealizowano z nich 176.962 (w 1996 - 127.415), tj. 38,8% więcej niż w roku 1996. Wzrost do 59,3% wskaźnik rewersów zrealizowanych (w 1996 r. odsetek ten wyniósł 53,8%). Po raz pierwszy od wielu lat zmniejszyła się liczba rewersów niezrealizowanych z powodu stwierdzenia względnego lub bezwzględnego zagubienia (17,5%). Potwierdza to konieczność prowadzenia dalszych prac porządkowych i zasadność prowadzonej akcji porządkowania starych zagubień.

2. Liczba czytelników zarejestrowanych w roku bieżącym wyniosła 14.867 (1996 - 14.083), sprawiając iż liczba wszystkich kont czytelniczych zamknęła się cyfrą 21.713.

3. W zakresie udostępniania kolejny rok odnotowano wzmoczony ruch czytelniczy wyrażający się:

- wypożyczeniem w Oddziale Udostępniania 499.301 wol. (1996 - 449.570)
- wzrost o 11,6 %

w tym:

- w czytelniach: 283.761 wol. (1996 - 247.866) - wzrost o 4,3 %
- poprzez wypożyczalnię miejscową: 167.693 (1996 - 160.294) - wzrost o 25%
- poprzez wypożyczalnię międzybiblioteczną: 1.803 wol. (1996 - 2.109) - spadek o 14,5%
- udzieleniem 4.738 depozytów (1996 - 3.989) - wzrost o 18,5%
- w Domach Studenckich : 29.345 wol. (1996 - 25.025) - wzrost o 17,3%.

Użytkownicy BU złożyli w Wypożyczalni Międzybibliotecznej 1.619 zamówień na książki z innych bibliotek, tj. o 25,5% więcej niż w roku ubiegłym.

4. Pozostałe agendy BU udostępniły 17.198 jednostek (1996 - 10.674 jednostki) co daje łącznie 516.499 udostępnień (1996 - 460.244) rejestrowanych (wzrost o 12,2%), tzn. bez korzystania w czytelniach w ramach wolnego dostępu do półek.

5. Na mocy decyzji Rektora UAM we wrześniu zlikwidowano bibliotekę w DS Jowita.

6. Nie przeprowadzono zasadniczej selekcji księgozbioru dydaktycznego liczącego obecnie 51.788 wol., którego współczynnik wykorzystania wyniósł 0,92. Wykorzystując środki uzyskiwane przez Oddział Udostępniania zakupiono dla księgozbioru dydaktycznego 3.099 książek (1996 -2.687). Włączono tu również 746 wol. z DS Jowita.

7. Kontynuowano akcję zabezpieczania księgozbioru dydaktycznego poprzez jego foliowanie obejmując nim 6.500 wol. (1996 - 4.384 wol.). Książki te równocześnie oznaczono działowo przygotowując je w ten sposób do ustawienia w nowej wypożyczalni.

Rozpoczęto akcję oznaczania kodami kreskowymi całego księgozbioru wypożyczalni.

8. Kontynuowano akcję odzyskiwania zaległych wypożyczeń, monitorując tym razem grupę pracowników naukowych. W związku z połowicznymi drugi rok z rzędu rezultatami, akcja będzie kontynuowana.

9. Dokonano poważnych przesunięć księgozbiorów podręcznych czyteln (połączonych z selekcją we wszystkich czytelniach 5.503 wol.), w wyniku czego scałono księgozbiór ekonomiczno-prawny, wygospodarowano miejsce na stanowisko komputerowe i kserograf samoobsługowy.

Do księgozbiorów podręcznych włączono 989 wol. Liczą one obecnie 23.413 wol. książek (bez księgozbioru byłego Konsulatu Amerykańskiego), 10 000 płyt analogowych w czytelni Zbiorów Specjalnych oraz 2.619 tytułów czasopism bieżących w Czytelni Czasopism i Czytelni Niemieckiej.

10. Dzięki remontom Czytelni: Oddziału Informacji Naukowej oraz Zbiorów Specjalnych oraz dokonanych przesunięciom zbiorów bardzo korzystnie zmieniły się warunki obsługi czytelników, mimo nadal zbyt małej do potrzeb liczby miejsc - łącznie 188.

IX. Działalność informacyjna

1. Dzięki zmianom wprowadzonym w Czytelni zwiększona została liczba stanowisk dostępu do informacji komputerowej. Udostępnialiśmy 32 bazy danych na CD-ROM oraz bazy zakupione z Biblioteki Narodowej. Liczba baz jest mniejsza niż w roku ubiegłym (38) co wynika m.in. z faktu celowego zakupienia mniejszej ich liczby w miejsce zakupu baz pełnotekstowych lub abstraktowych. Skorzystało z nich 1.630 zarejestrowanych użytkowników wobec 3.083 w roku 1996. (Rejestruje się wyłącznie użytkowników pracujących co najmniej 30 minut).

Bardzo pozytywnie zostało przyjęte prowadzenie w każdą środę (głównie dla pracowników nauki ale i studentów) kursów z zakresu korzystania z CD-ROM i Internetu.

2. W roku sprawozdawczym kontynuowano tworzenie baz własnych m.in.: dysertacji, księgozbiorów podręcznych wypożyczalni i czyteln, zbiorów ikonograficznych, zawartości prasy wielkopolskiej, kontynuowano bazy zbiorów muzycznych.

3. Powyższe usługi zastępują korzystanie z tradycyjnych usług - zestawień tematycznych i kwerend. Z usług tych skorzystało kolejny rok z rzędu mniej osób. Tych pierwszych w Oddziale Informacji Naukowej wykonano 3 z 1.940 opisami, drugich 135 z 3.133 opisami (w 1996 r. odpowiednio 4 z 1.926 opisami, drugich 144 z 2.221 opisami). Oddział Zbiorów Specjalnych wykonał 123 kwerendy (1996 - 90) oraz 139 abstraktów (1996 - 73).

Poprzez pocztę elektroniczną udzielono odpowiedzi na 624 listy.

4. W ramach prac wydawniczych:

- kontynuowano prace nad dalszymi rocznikami *Bibliografii Regionalnej Wielkopolski* zbierając materiał za rok 1976,
- kontynuowano prace nad *Katalogiem polskich wydawnictw ciągłych*, przygotowując do wydania tom 4,
- w ramach serii Prace Biblioteki Uniwersyteckiej opublikowano kolejny zeszyt katalogu Poznań na dawnych widokówkach oraz bibliografię Wielkopolskie serie wydawnicze do 1945 roku,
- wydano folder informacyjny Biblioteki Uniwersyteckiej w wersjach: polsko- i angielskiej,
- zbierano materiały i opublikowano 7 pierwszych zeszytów serii wydawnictw pod tytułem *Spisy zawartości prasy wielkopolskiej*, która docelowo ma równoległe z mikrofilmowaniem objąć najważniejsze tytuły prasy wielkopolskiej XIX i XX wieku,
- opublikowano pierwszy tom reaktywowanego czasopisma *Biblioteka*, rocznika wydawanego systematycznie do lat 70-tych.

5. Zorganizowano 9 dużych wystaw, z których najważniejszymi były:

- II Poznański Przegląd Książki Naukowej,
- Kalendarz Poznański na Rok Pański,
- Wielkopolska sprzed lat - wystawa pocztówek ze zbiorów BU,
- Wizerunki św. Wojciecha w Wielkopolsce.

Systematycznie organizowano tzw. małe wystawy oraz aktualizowano wystawy nowości.

6. Sekcja Reprograficzna wykonała:

- odbitki 39,5 tys. kart katalogowych (1996 - 44,5 tys.),
- 74,4 tys. odbitek kserograficznych (1996 - 54 tys.).

W pozostałych komórkach organizacyjnych BU wykonano 46.953 zarejestrowanych odbitek.

X. Komputeryzacja

1. Firma Ventus uruchomiła sieć komputerową w starym gmachu, co pozwala

stwierdzić iż poza pomieszczeniami czekającymi na remont funkcjonuje ona w całej Bibliotece.

2. Przejęto z Poznańskiej Fundacji Bibliotek Naukowych i zainstalowano serwer UNIX IBMLIB mający obsługiwać bazy systemu HORIZON, UPS oraz 50 stacji roboczych, które wyposażono w odpowiednie oprogramowanie (klient do systemu HORIZON, dwa systemy operacyjne: Win95 lub WinNT oraz OS2 Warp, system MSOffice).

3. Zakupiono ze środków własnych:

- 1 komputer dla OIN,
- 4 drukarki laserowe,
- 8 czytników kodów kreskowych,
- DECrepeater 90T -16 HUB UNIT,
- akcesoria komputerowe (napędy CD, dyski twarde, pamięci RAM) pozwalające rozbudować działające już stacje robocze.

4. Dzięki środkom uzyskanym z Instytutu Goethego zakupiono komputer dla Czytelnii Niemieckiej.

5. Zakupiono i zainstalowano program Network Encyclopedia oraz odnowiono roczną prenumeratę programu antywirusowego MKS_VIR.

6. Wszystkie stacje robocze skonfigurowano do działania w sieci Novell BU instalując oprogramowanie sieciowe, programy użytkowe: do obsługi poczty elektronicznej, FTP, Telnet.

7. W ramach prac wdrożeniowych systemu HORIZON:

- rozpoczęto wprowadzać do bazy treningowej rekordy bibliograficzne, rekordy haseł wzorcowych,
- przeprowadzono konwersję z bazy MAK 2.400 rekordów księgozbioru wypożyczalni,
- rozpoczęto wprowadzać do bazy w systemie HORIZON opisy bibliograficzne księgozbioru wypożyczalni,
- rozpoczęto oklejanie kodami kreskowymi księgozbioru wypożyczalni,
- przeprowadzono szkolenia : modułu katalogowania, modułu gromadzenia w zakresie kartoteki zamówień (dla bibliotekarzy całego systemu),
- rozdano bibliotekom zakładowym formularze przedinstalacyjne, z których 5 spłynęło po wypełnieniu pozwalając na wprowadzenie 4 z nich jako lokalizacyjne do bazy HORIZON.

8. Kontynuowano współpracę z fundacją Consilium, co ma stanowić uzupełnienie własnej, skromnej liczebnie obsady etatowej (w zamian za użyczenie pomieszczenia świadczenie usług na rzecz BU w wymiarze 25 godzin miesięcznie). Fundacja przygotowała odpłatnie skrypt CGI - oprogramowanie pozwalające na tematyczne przeszukiwanie stron WWW oraz stworzyła projekt digitalizacji czasopism bieżących.

9. Rozbudowywano stronę WWW Biblioteki, umieszczając na nim wszystkie

niezbędne informacje nt instytucji. Dział "nowości" pozwala na bieżąco śledzić najważniejsze komunikaty dotyczące działalności BU.

XI. Dydaktyka i praca naukowo-badawcza

1. Kształceniem z „Przysposobienia bibliotecznego” objęto 3.800 studentów (w 1996 - 4.100), a zajęciami z „Podstaw informacji naukowej” 26 grup ćwiczeniowych (337 godzin). Wszyscy przeszli obowiązkowe szkolenie w zakresie obsługi CD-ROM.

2. Praktyki studenckie odbyło - jak w roku ubiegłym -10 osób z 3 ośrodków. Oprócz realizacji zajęć programowych dla praktykantów zorganizowano wyjazdy do innych bibliotek.

3. W szkoleniu wewnętrznym uczestniczyło 8 osób, 24 osoby uczestniczyły w lektoratach języka angielskiego, 5 niemieckiego, 9 osób studiowało zaocznie na studiach magisterskich, 4 na studiach licencjackich, 1 na studiach podyplomowych oraz 1 w bibliotekarskim studium pomaturalnym.

4. Zorganizowano zebranie naukowe dotyczące programów realizowanych zajęć dydaktycznych oraz zebranie dyskusyjne z udziałem przebywających w Poznaniu gości zagranicznych na temat najważniejszych problemów współczesnych bibliotek naukowych.

Na osobnym posiedzeniu w grudniu zaprezentowano przedstawicielom bibliotek naukowych miasta wydawnictwa przygotowane przez Bibliotekę w 1997 roku.

5. Dużym osiągnięciem roku 1997 stało się reaktywowanie czasopisma *Biblioteka*. W celu przygotowania rocznika powołany zespół redakcyjny zbierał się 9-krotnie, omawiając problemy redakcyjne i wydawnicze.

6. W ramach współpracy międzynarodowej współpracowano na podstawie umów z 20 ośrodkami. Rozpoczęto starania o podpisanie umowy z Uniwersytetem Viadrina we Frankfurcie n/Odrą.

Przyjęto 17 gości, a 22-krotnie pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej wyjeżdżali do różnych ośrodków tak w ramach umów jak i poza nimi.

7. Zorganizowano przy współudziale firmy Lange u.Springer prezentację dostępu do czasopism elektronicznych, w której wzięło udział 45 osób.

8. Zorganizowano dwudniowe spotkanie robocze dla pracowników oddziałów informacji naukowej bibliotek uniwersyteckich oraz Biblioteki Narodowej.

9. W ramach prowadzonych prac naukowo-badawczych pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej:

- wygłosili 7 referatów na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych,
- opublikowali 45 prac oryginalnych (w tym 11 samoistnych i 34 artykuły),
- opracowali:
 - 139 abstraktów dla czasopisma *RILM abstracts*,
 - 210 haseł encyklopedycznych i słownikowych,
 - kilkadziesiąt notek i krótkich artykułów popularyzatorskich dla prasy codziennej.

10. Biblioteka była w dniach 30.05 - 1.06 współorganizatorem polsko-niemieckiego *Seminarium naukowego bibliotekarzy muzycznych*.

B. FILIA BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ W CIAŻENIU

1. Utworzone zostało stanowisko dla osoby mającej odpowiadać za realizację prac w parku.

Ze środków Urzędu Wojewódzkiego w Koninie zakupiono kosiarkę samojezdną z oprzyrządowaniem, co powinno usprawnić prowadzenie robót parkowych.

2. Kontynuowano przenoszenie zbiorów - przesunięto 3.650 wol. czasopism i gazet do magazynu w baraku (poza sale pałacowe).

3. W obiekcie zorganizowano 16 różnego typu spotkań i narad (w 1996 - 31); wykorzystano łącznie 1.470 doby hotelowe (1995 - 1.248) uzyskując przeszło 17,6 tys. zł. Środki w części wykorzystano na zakup sprzętu, przeszło 12,3 tys. zł przeniesiono do wykorzystania w roku 1998.

4. W zakresie prac remontowo-adaptacyjnych w Pałacu:

- zakończono remont węzła sanitarnego na II piętrze, uzyskując 3 nowe łazienki o bardzo wysokim standardzie,
- pomalowano boczną klatkę schodową.

5. Kontynuowano rewaloryzację parku, m.in. usuwając uschnięte drzewa (17 sztuk) i dokonując nowych nasadzeń (przeszło 240 drzew i krzewów z 15 gatunków).

6. Rozpoczęto wstępne prace remontowe w oficynie przypałacowej. Wykonano zgodnie z istniejącym planem ścianki działowe na parterze i wykonano klatkę schodową do I piętra. Mimo posiadanych środków nie zostały wykonane inne zaplanowane prace, co wyniknęło - niestety - z braku pełnego zrozumienia potrzeb obiektu u służb administracyjnych Uczelni.

C. SIĘĆ BIBLIOTEK ZAKŁADOWYCH

1. W roku sprawozdawczym - z wyjątkiem zmiany nazw dwóch jednostek - nie wprowadzono żadnych zmian organizacyjnych. Sieć bibliotek zakładowych liczy 30 jednostek samodzielnych i 18 działających w ramach Wydziału Biologii.

2. W stosunku do roku ubiegłego wzrosła o 2,25 liczba etatów, zamykając się liczbą 138.

3. Stan zainwentaryzowanych zbiorów wyniósł:

druki zwarte	1.236.625
czasopisma	289.686*
zbiory specjalne	121.090*
razem:	1.647.401

* zmniejszenie stanu zbiorów w stosunku do roku 1996 wynika z urealnienia statystyk.

4. Jako nowe wprowadzono 26.374 wol. (1996 - 37.372 wol.). Zespół zbiorów nieopracowanych wynosi 26.500 (w 1995 - 34.000).

Dużą wagę przywiązywano do prowadzenia melioracji, modyfikacji schematów a także prac związanych z selekcją zbiorów. Wyłączono 12.333 wol. (1996 - 6.417).

5. Biblioteki sieci otrzymały na gromadzenie księgozbiorów łącznie 780.790 zł (1996 - 600.000 zł) co pozwoliło prowadzić w większości z nich właściwą politykę zakupów.

6. Wykonano 10.412 (1996 - 10.057) opisów katalogowych książek obcojęzycznych dla katalogów centralnych Biblioteki Narodowej i Biblioteki Uniwersyteckiej.

7. W wyniku prowadzonych remontów nie zwiększyła się liczba miejsc w czytelniach (1.051), poprawiły się natomiast znacznie warunki obsługi użytkowników i pracy bibliotekarzy (szczególnie w Bibliotece Wydziału Matematyki i Informatyki oraz Bibliotece Czytelnicy Brytyjskiej). Szczególnego znaczenia nabiera powiększenie wielkości zbiorów użytkowanych w wolnym dostępie.

8. Udostępniono 1.518.514 wol. (1996 - 1.720.450 wol.) co oznacza spadek o 11,8 % w stosunku do roku ubiegłego. Tłumaczą po części ten stan rzeczy remonty przeprowadzane w kilku Bibliotekach: Brytyjskiej, Wydziału Matematyki i Informatyki, Filologii Romańskiej. Najwięcej tradycyjnie udostępniono w Bibliotece Nauk Społecznych - 611.000, dalej - Instytutu Historii - 160.000, Wydziału Prawa - 144.000.

9. Wyposażone w komputery są 24 (1996 - 23) biblioteki. Dysponują one łącznie 55 komputerami, z których 30 przekazała w tym roku Poznańska Fundacja Bibliotek Naukowych, a 4 - Ambasada Francuska dla Biblioteki Filologii Romańskiej. Na nowocześniejszy wymieniono sprzęt w Bibliotece Wydziału Prawa i Administracji (zakupiony ze środków wydziałowych).

W kilku jednostkach utworzono komputerowe stanowiska dla czytelników.

Wykorzystują one bazy obce lub budują własne, głównie w oparciu o program „SOWA”. Łączna liczba rekordów wyniosła w nich 132.500 (1996 - 121.500), w tym najwięcej w Bibliotece Instytutu Historii bo 95.616.

10. Przygotowano samodzielnie lub w kooperacji z innymi instytucjami wiele wystaw tematycznych, cykliczne wystawy nowości, organizowano wykłady, prelekcje, pokazy filmowe, kursy języków obcych, współpracowano w organizacji ogólnomiejskich imprez kulturalnych.

11. Biblioteki sieci prowadziły zajęcia z przysposobienia bibliotecznego dla studentów własnych kierunków, zajęcia z „Podstaw informacji naukowej”, specjalistyczne zajęcia kierunkowe.

12. W roku sprawozdawczym pracownicy bibliotek sieci opublikowali 50 prac, związanych tematycznie z własnymi zainteresowaniami naukowymi lub fachowych związanych z prowadzoną działalnością zawodową.

D. UWAGI KOŃCOWE

Rok 1997 w porównaniu z rokiem ubiegłym uznać należy w wielu płaszczyznach działalności Biblioteki za lepszy.

Przyznany Bibliotece Uniwersyteckiej budżet był wyższy od wyliczonej oficjalnie inflacji. Został on niestety w pewnej części skonsumowany nie na zwiększenie np. poziomu gromadzenia, lecz na pokrycie wyższego od średniej inflacji wzrostu cen książek i czasopism. W przypadku Bibliotek Zakładowych wzrost wydatków na gromadzenie był niższy (20%). Łączne kwoty przeznaczane na ten podstawowy cel statutowy bibliotek jakim jest gromadzenie, uznane przez wielu członków społeczności akademickiej za wysokie, nadal nie pozwalają jednak na zaspokojenie wielu potrzeb. Odnosi się to zarówno do zakupu czasopism (tylko 525 tytułów w prenumeracie), baz danych a także książek. Uświadomić sobie należy nienadążanie bibliotek i stwarzanych przez nie możliwości dostępu do literatury z jednej strony za wzrostem produkcji wydawniczej, z drugiej strony za zwiększającą się liczbą pracowników a przede wszystkim studentów (na koniec roku sprawozdawczego - 33.839 na różnych formach studiów). Statystycznie na jednego pracownika i studenta wprowadzono w całym systemie biblioteczo-informacyjnym UAM (pozyskane także poza kupnem z innych źródeł) - 1,7 wol.!

Szczególnie dramatyczna staje się z punktu widzenia obsługi sytuacja studentów w tym przede wszystkim studiujących zaocznie. Nie rozwiąże tego zwiększenie ilości książek dostępnych wyłącznie w czytelniach (choćby z powodu małej liczby miejsc w czytelniach) ani powiększanie ilości kserografów.

Brak środków nie pozwolił na powrót do zadawalającego poziomu w zakresie opraw, mimo poprawy stanu rzeczy w tym zakresie. Jeszcze więcej prac introligatorских musi być wykonywanych rokrocznie przez współpracujące z Biblioteką warsztaty. Dobrze oprawiona i zakonserwowana książka ma szansę na dłuższy żywot. Drugi rok z rzędu udało się intensywnie wykonywać (własnymi siłami jak i poprzez zlecenia realizowane przez wykonawców zewnętrznych) zabiegi konserwatorsko-zabezpieczające.

Najbardziej cieszy w tym kontekście rozwój współpracy z firmą Mikrofilm Center Klein, co zaowocować powinno w przeciągu najbliższych lat znaczną poprawą sytuacji w zakresie ochrony prasy wielkopolskiej.

Nie udało się przekonać władz Uczelni do rozpoczęcia prac związanych z budową ostatniego skrzydła magazynowego przy ul. Ratajczaka, co rozwiązywałoby problem magazynowy na najbliższe 15-20 lat. Zakładano bowiem wstępnie zlecenie w roku 1997 przygotowania jego założeń technicznych i architektonicznych, co umożliwiłoby w następnej kolejności rozpoczęcie starań o przyznanie tytułu inwestycyjnego. Brak tej perspektywy martwi, szczególnie w kontekście złego stanu technicznego baraku, który ten nowy magazyn miał zastąpić. Uświadomić należy sobie

wyraźnie, iż tzw. nowy magazyn jest w 90% zapelniony i wkrótce grozi nam powrót do sytuacji sprzed kilku lat - ponownego przeciążenia magazynu i jego zamknięcia przez Państwowego Inspektora Pracy.

Wspomniana powyżej sytuacja mobilizuje jeszcze bardziej do konsekwentnego realizowania zapoczątkowanej kilka lat temu polityki selekcji zbiorów, ograniczania liczby wprowadzanych egzemplarzy i zawężania grup tematycznych stanowiących przedmiot zainteresowania Biblioteki. Zaowocowało to opracowaniem nowych zasad gromadzenia zbiorów, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 1998 roku, a efektem realizacji których ma być jeszcze większa selekcja wprowadzanych do zbioru materiałów. Na szczególne podkreślenie zasługuje wyselekcjonowanie ze zbiorów o blisko 5.000 jednostek więcej od wprowadzonych. Ta polityka tylko częściowo rozwiązuje problem. Za dwa - trzy lata poziom selekcji spadnie z uwagi na wyselekcjonowanie większości przestarzałego materiału. Po drugie prowadzona świadomie od kilku lat polityka wypożyczania na krótki okres czasu do bibliotek sieci najbardziej w nich poszukiwanego materiału zaowocuje ich zwrotami do naszych magazynów w celu archiwizowania. Po trzecie prowadzenie selekcji w przypadku bieżącego (a nie działowego) ustawienia zbiorów to ciągle jego przesuwanie w celu likwidowania luk i wykorzystania powierzchni. Tak więc oznacza to niekończące się prace tak przy selekcji jak i przy przesuwaniu i porządkowaniu zbiorów.

Prowadzenie tych prac wymaga albo środków na prace zlecone, albo nowych etatów. Jak dotąd prace zlecone rozwiązywały większość problemów, choć nowe przepisy prawne i ich interpretacja na Uczelni starały się w 1997 roku zniechęcić Dyрекcję Biblioteki od podejmowania realizacji zadań tą drogą. Niestety szanse na rozwój etatowy kadry i rozwiązywanie problemów tą drogą są jeszcze mniejsze.

Problem kadrowy urasta więc do rangi jednego z najważniejszych w całej sieci. Wynika on z przyrostu zadań. Z jednej strony związany on jest z rozpoczęciem komputeryzacji, które to prace - co należy raz jeszcze głośno powiedzieć - wymagają w początkowym okresie zwiększenia zatrudnienia. Wiele bowiem zadań należy prowadzić dwutorowo, wielu nowych zadań należy się nauczyć, co wymaga czasu na szkolenia. Stopień trudności w opracowaniu książek czy czasopism jest w systemie komputerowym znacznie większy niż tradycyjnym. Spowalnia to realizację podstawowych zadań. Te niedogodności zostaną dopiero usunięte po dwu - trzyletnim użytkowaniu systemu.

Komputeryzacja Biblioteki przynosi jednak rozwój zupełnie nowych zadań, które wymagają zatrudniania nowych osób albo przesuwania na te stanowiska dotychczasowej kadry. Do zadań tych należy np. obsługa systemu, obsługa sieci i sprzętu, prowadzenie szkoleń, retrokonwersja (wprowadzanie do bazy opisów książek ze starych zbiorów) czy rozwój nowych usług informacyjnych (CD-ROM, Internet, czasopisma elektroniczne itp.). W 1997 r. dla realizacji tych zadań udało się w BU wygospodarować dwa etaty, zabierając je innym działom.

Drugi problem kadrowy wynika z faktu konieczności obsługi przez tą samą kadrę większej liczby użytkowników, większej niż przed laty liczby książek, na większej powierzchni magazynowej. Jeżeli w 1997 roku w BU 145,5 pracowników w działalności podstawowej obsłużyło 516.500 udostępnień 33.800 studentów mając księgozbiór rozproszony na 16.200 m² powierzchni bibliotecznej, to dziesięć lat temu 177 bibliotekarzy, obsłużyło 283,7 udostępnień 13.500 studentów mając do obsługi 12.200 metrów kwadratowych powierzchni. Przyrost zadań na jednego pracownika jest więc znaczny. Nie wykonywano przy tym wielu zadań, które są realizowane obecnie. Podobna sytuacja panuje w bibliotekach sieci. Pracę powyższą wykonują ludzie, których średni dochód w 1997 roku wyniósł 600 zł.

Posiadane środki pozwoliły na przeprowadzenie części z zaplanowanych remontów, dzięki którym poprawiły się warunki obsługi czytelników.

Wypowiedziane powyżej zdanie o stosunkowo dobrej sytuacji w zakresie wykonania prac remontowych nie może przysłonić nie rozwiązania najważniejszej bolączki Biblioteki Uniwersyteckiej związanej z obsługą czytelników jaką stanowi adaptacja pomieszczeń na nową wypożyczalnię. Mimo przyznania przez FNP w ramach programu LIBRARIUS 300 000 zł w czerwcu 1997 roku nie udało się pozytywnie do końca roku rozstrzygnąć przetargu. Co gorsza po wycofaniu się z pierwotnych założeń, Uczelnia nie przewiduje dofinansowania w 1998 roku zakupu wyposażenia dla wypożyczalni. Odsuwa to więc jej uruchomienie na rok 1999, co jest dotkliwą porażką Biblioteki w staraniach o rozwiązanie tego problemu.

W zakresie komputeryzacji rok 1997 przyniósł realizację wielu prac wewnętrznych (instalacje serwerów, stacji, ich oprogramowywanie, szkolenia pracowników itp.), które mniej widoczne dla czytelników winny stworzyć podstawy dla budowy sprawnego systemu obsługi. Podkreślić należy z rozmysłem, iż celem naszym jest nie komputeryzacja BU w sposób zapewniający dość prymitywną obsługę wyłącznie naszych czytelników, ale budowa systemu umożliwiającego komputeryzację wszystkich prac bibliotecznych, dającego możliwość przejmowania opisów z innych bibliotek, zapewniającego dostępność do naszej bazy dla użytkowników z innych bibliotek (co i naszym czytelnikom da dostęp do nich), usprawnienie w wyniku tego prowadzenia wypożyczeń międzybibliotecznych, specjalizacji gromadzenia dziesiątków innych zadań. To wymaga ustalenia formatów opisów, kartotek haseł wzorcowych, ujednoczenia języka haseł przedmiotowych, rozwiązania tysięcy problemów technicznych umożliwiających utrzymanie systemu i założonych warunków współpracy, rozwiązania problemów kodów kreskowych, ujednoczonych kart bibliotecznych itp. Te właśnie prace realizowane były w 1997 r. i powinny pozwolić na dokonanie w roku 1998 retrokonwersji istniejących w różnych bazach opisów do systemu Horizon, wprowadzenia całego księgozbioru dydaktycznego do tego systemu, wydanie nowych kart bibliotecznych, rozpoczęcie opracowywania nowych nabytków.

Wysoko należy ocenić rezultaty prac w zakresie dokumentacji zbiorów wła-

snych oraz innych prac naukowo-badawczych i dokumentacyjnych, których efekty odnajdujemy w dużej liczbie publikacji, w tym szczególnie wydawnictw własnych Biblioteki Uniwersyteckiej.

Wnioski z działalności w roku 1997 wyznaczają dla sieci biblioteczo-informacyjnej UAM główne kierunki działania na rok 1998. Należą do nich:

- wspomniana powyżej intensyfikacja automatyzacji prac bibliotecznych,
- rozwiązanie problemów kadrowych, w tym wynagrodzeń pracowników bibliotecznych,
- dalsze prowadzenie remontów pomieszczeń BU w celu przysposobienia ich do obsługi zwiększonej liczby użytkowników, nadania im właściwego standardu i wyposażenia w sprzęt o właściwych parametrach technicznych (przede wszystkim rozwiązanie problemu wypożyczalni i rozpoczęcie prac nad budową magazynu),
- dbałość o właściwe profilowanie zbiorów, utrzymanie poziomu selekcji bieżącej i retrospektywnej,
- reforma zasad prowadzonej wymiany międzybibliotecznej z uwagi na jej rosnące koszty,
- zintensyfikowanie opracowywania zbiorów zabezpieczonych,
- rozwiązanie problemu braku należytej współpracy ze środowiskiem użytkowników sieci biblioteczo-informacyjnej w zakresie doboru literatury do zbiorów oraz uzgodnień zamówień w ramach sieci (realizacja poprzez wdrożenie części modułu gromadzenia systemu Horizon umożliwiającego prowadzenie bazy zamówień),
- rozwój usług informacyjnych (poszerzenie oferty baz własnych i obcych, rozwinięcie form jej reklamy - szczególnie szkoleń w zakresie dostępu do czasopism elektronicznych),
- utrzymanie poziomu prowadzonych prac dokumentujących zbiory własne (katalogi, bibliografie, informatory).

Załącznik 1: Klasyfikacja rzeczowa nowych wpływów według dyscyplin wiedzy

Symbol	Dział	Woluminy	%
A	Generalia	259	1,94
B	Bibliotekoznawstwo	255	1,91
C,D,E	Historia, Nauki pomocnicze	2 937	21,98
F	Wojskowość	144	1,08
G,I,K	Nauki społeczne	1 167	8,73
H	Nauki polityczne	375	2,8
L	Prawo	760	5,68
M	Sztuka	599	4,48
N,O,P,Q,Z	Filologie	2 953	22,1
R	Filozofia, Psychologia	416	3,12
S	Pedagogika	859	6,42
T	Religjoznawstwo	1 049	7,85
U	Geografia	294	2,2
V	Matematyka, Astronomia	257	1,92
W	Nauki przyrodnicze	629	4,71
X	Medycyna	167	1,24
Y	Technika, Rolnictwo, Leśnictwo	234	1,74
Łącznie		13 354	100,00

opracował dr Artur Jazdon

